

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 16Cob/599/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3213201544
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 12. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mária Prikrylová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2015:3213201544.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v právnej veci žalobcu: CD Consulting s.r.o., so sídlom so sídlom Politických vězňů 1272/21, Nové Město, 110 00 Praha 1, IČ 264 29 705, Česká republika, zastúpeného advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, 811 09 Bratislava, proti žalovanej: W. O., bytom E. - L.

č. XXX, o zaplatenie zmenkovej sumy 775,27 eur s prísl. a zmenkovej odmeny 2,58 eur, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bánovce nad Bebravou č.k. 5Cb/63/2013-128 zo dňa 9. októbra 2014 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e .**

Žalovanej náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom č.k. 5Cb/63/2013-128 zo dňa 9.10.2014 súd prvého stupňa žalobu, ktorou si žalobca uplatnil zaplatenie zmenkovej sumy 775,27 eur so zmenkovým úrokom vo výške 0,25 % denne zo sumy 775,27 eur od 26.11.2010 do zaplatenia, s úrokom 6 % ročne zo sumy 775,27 eur od 24.01.2011 do zaplatenia, zaplatenia zmenkovej odmeny vo výške 1/3 % zmenkovej sumy, teda 2,58 eur zamietol a žalovanej náhradu trov konania nepriznal. V odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobca si uplatnil zaplatenie pohľadávky na tlačive podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len "nariadenie č. 861/2007"). Súd prvého stupňa príslušným tlačivom podľa nariadenia č. 861/2007 vyzval žalovanú na odpoveď na návrh. Žalovaná na výzvu súdu nereagovala. V zmysle čl. 3 nariadenia č. 861/2007 sa jedná o cezhraničný spor, keďže žalobca má sídlo v Českej republike, teda v inom členskom štáte ako v členskom štáte súdu konajúceho vo veci. Právomoc slovenských súdov na prejednanie a rozhodnutie daného sporu je daná podľa čl. 16 bod 2 nariadenia č. 44/2001 o príslušnosti, uznávaní a výkone súdnych rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach, podľa ktorého druhý účastník zmluvy môže žalovať spotrebiteľa len na súdoch členského štátu, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko. Vecne príslušným súdom na prejednanie a rozhodnutie danej veci je v zmysle čl. 25 bod 1 písm. a) nariadenia č. 861/2007 okresný súd, nakoľko táto skutočnosť bola oznámená Komisii. Daný právny vzťah sa spravuje právnym poriadkom Slovenskej republiky.

Súd prvého stupňa rozhodol vo veci rozsudkom č.k. 5Cb/63/2013-46 zo dňa 21.11.2013, ktorým žalobu zamietol. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Súd prvého stupňa viazaný názorom odvolacieho súdu podľa § 226 O.s.p. vec opätovne prejednal a vo veci rozhodol.

V zmysle ustálenej judikatúry Európskeho súdneho dvora (ESD) je súd v každom štádiu konania a v každom druhu konania povinný ex offio, t. j. z úradnej povinnosti skúmať, či sa nejedná v danej veci o spotrebiteľský právny vzťah a teda či sa na konkrétny právny vzťah použijú právne normy spotrebiteľského práva za účelom zabezpečenia ochrany spotrebiteľa. Teda aj v tomto konaní bol súd povinný z úradnej moci skúmať, či sa nejedná o spotrebiteľský vzťah a to bez ohľadu na to, že sa v danom konaní uplatňuje právo zo zmenky. Z činnosti súdu je pritom známe, že pôvodný remitent - spoločnosť POHOTOVOST' s.r.o., v prospech ktorého žalovaná zmenku vystavila a ktorý predmetnú zmenku od žalovanej prijal, sa zaoberá aj poskytovaním spotrebiteľských úverov a tento je taktiež vedený v registri veriteľov a podregistri iných veriteľov, ktorý vedie Národná banka Slovenska ako iná spoločnosť poskytujúca spotrebiteľské/iné úvery. Preto súd vyzval žalobcu na doloženie zmluvy o úvere, na základe ktorej bola predmetná zmenka vystavená. Vzhľadom k tomu, že žalobca súdu túto listinu nepredložil, súd ex offio vyhotovil kópiu zmluvy o úvere z exekučného spisu tunajšieho súdu, zaslal ju aj účastníkom konania a písomne im oznámil, že vykoná dôkaz oboznámením tejto zmluvy.

Predmetom konania bol nárok žalobcu vyplývajúci z vlastnej vistazmenky vystavenej žalovanou pôvodne vo forme blankozmenky na zabezpečenie nárokov spoločnosti POHOTOVOST', s.r.o., zo zmluvy o úvere. Uvedená zmluva o úvere je spotrebiteľskou zmluvou, keďže naplňa znaky spotrebiteľskej zmluvy uvedené v § 52 Občianskeho zákonníka. Ide o predtlačенú formulárovú (typovú) zmluvu, pri ktorej spotrebiteľ nemá možnosť ovplyvňovať jej obsah. Zmluvnými stranami sú POHOTOVOST', s.r.o. ako veriteľ (dodávateľ), ktorý pri uzatváraní zmluvy koná v rámci svojej podnikateľskej činnosti, a žalovaná ako fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, je teda spotrebiteľom. Podľa názoru súdu sa v danom prípade jedná o spotrebiteľský úver, upravený zákonom č. 258/2001 Z. z., a to napriek tomu, že v zmluve o úvere je zaznačená kolónka účelu úveru "na výkon zamestnania". Z úradnej činnosti sú súdu známe zmluvy uvedeného veriteľa (v počte niekoľkých desiatok) a takmer v každej takejto zmluve uzatváratej v danom období (2009-2010) je pri dlžníkovi, ktorý nie je podnikateľ, uvedený účel na výkon povolania alebo zamestnania. Pritom v iných konaniach (najmä v exekučnom konaní) boli mnohé tieto zmluvy už právoplatnými rozhodnutiami súdu označené za zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Účel vyznačený v zmluve ("na výkon zamestnania") súdu preukázaný nebol, súd vychádza z toho, že uvedený úver bol poskytnutý na súkromné účely (teda na iný účel ako na výkon povolania, zamestnania, podnikania). Súd je taktiež názoru, že v danom prípade sa nejedná pojmovo o zmluvu o úvere podľa § 497 Obchodného zákonníka, keďže zo zmluvy jednoznačne vyplýva, že finančné prostriedky boli veriteľom dlžníkovi fakticky odovzdané a prevzaté pri podpise zmluvy, teda sa jedná o zmluvu o pôžičke. Zámer zosnovateľa zmluvy uzavrieť túto zmluvu výslovne podľa Obchodného zákonníka a dať jej režim "absolútneho obchodu" podľa § 261 ods. 3 Obchodného zákonníka je vedený úmyslom, aby sa nemohli uplatniť ustanovenia chrániace spotrebiteľa, či už v zákone o ochrane spotrebiteľa, zákone o spotrebiteľských úveroch alebo Občianskom zákonníku. Aj keby však zmluvné strany uzatvorili predmetnú zmluvu o úvere ako "absolútny obchod" podľa príslušných ustanovení Obchodného zákonníka, nie je táto skutočnosť prekážkou prednostnej aplikácie príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách. V danom prípade, ako bolo už vyššie uvedené, však ide nielen o spotrebiteľskú zmluvu, ale aj o spotrebiteľský úver podľa zákona č. 258/2001 Z. z. V zmluve o úvere nie je uvedený údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov (RPMN), ani o priemernej RPMN, čo boli v čase uzatvárania tejto zmluvy povinné údaje vyžadované zákonom č. 258/2001 Z. z. Ich neuvedenie má v zmysle § 4 ods. 2 písm. j) a písm. k) a poslednej vety § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z. z. za následok, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatku.

Po preskúmaní celej zmluvy o úvere vrátane všeobecných podmienok poskytnutia úveru dospel súd prvého stupňa k záveru, že zmluva je koncipovaná tak, že je v nej hrubým spôsobom narušená rovnováha medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, a to najmä (ale nielen) v ustanoveniach o zabezpečovacích prostriedkoch (dohoda o zrážkach zo mzdy, niekoľkonásobné zmluvné pokuty, záväzok dlžníka uhradiť veriteľovi všetky náklady v súvislosti s uplatnením práva, uznanie dlhu, blankozmenka) a zároveň sú celá zmluva a všeobecné podmienky koncipované výlučne na prospech veriteľa, obsahujú prakticky len povinnosti dlžníka a práva a výhody veriteľa. Vzhľadom na nerovnosť podmienok účastníkov zmluvy vyjadrenú v takmer všetkých ustanoveniach zmluvy sa celá zmluva (jej obsah i účel) prieči dobrým mravom a je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku. Skutočnosť, že sa zmluva prieči dobrým mravom, spôsobuje jej absolútnu neplatnosť. Z toho dôvodu nemohlo spoločnosti POHOTOVOST', s.r.o., ako veriteľovi z uzatvorenej zmluvy o úvere vzniknúť ani právo na vyplnenie blankozmenky podľa bodu 13 všeobecných podmienok poskytnutia úveru, z čoho

vyplýva, že ak zmenka vyplnená bola (napriek tomu, že právo na jej vyplnenie remitentovi nevzniklo), nie je možné sa na základe takto vyplnenej zmenky úspešne domáhať akýchkoľvek práv.

Súd prvého stupňa bol toho názoru, že aj keby nebola neplatná celá zmluva o úvere, právo na vyplnenie blankozmenky nemohlo vzniknúť aj z toho dôvodu, že dohoda o vyplnení zmenky (ako súčasť všeobecných podmienok poskytnutia úveru, ktorých obsah a ani konkrétne znenie nebolo so spotrebiteľom individuálne dohodnuté) je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a z toho dôvodu je neplatná. Hoci použitie zmenky ako uhradzovacieho aj ako zabezpečovacieho prostriedku v súvislosti so spotrebiteľskými úvermi bolo zákonom

o spotrebiteľských úveroch zakázané až s účinnosťou od 1.1.2011, to neznamená, že

v spotrebiteľských zmluvách uzavretých pred týmto dátumom nemožno zmluvné ustanovenia o použití zmenky vyhlásiť za neprijateľnú zmluvnú podmienku. V danom prípade považuje súd dojednanie dohody o vyplnení zmenky za neprijateľnú zmluvnú podmienku podľa § 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka, pretože ide o podmienku, ktorá za nesplnenie záväzku pripúšťa možnosť veriteľa domáhať sa od spotrebiteľa zaplataenia neprímerane vysokej sumy (úrok 0,25 % denne) ako sankciu spojenú s nesplnením záväzku. Takisto sa jedná o neprijateľnú podmienku podľa § 53 ods. 4 písm. l) Občianskeho zákonníka, nakoľko prijatím zmenky ako zabezpečovacieho prostriedku preniesol dodávateľ povinnosť niesť dôkazné bremeno na spotrebiteľa (napr. v súvislosti s čl. I § 10, § 17 zákona č. 191/1950 Zb.). Na rozdiel od situácie, ktorú predvída ustanovenie čl. I § 10 zákona č. 191/1950 Zb. (vyplnenie zmenky v rozpore s tým, čo bolo dojednané) v danom prípade je celá dohoda

o vypĺňacom práve blankozmenky neplatná, čo má taký istý právny dôsledok, ako keby nebolo dojednané vôbec nič. Za takýchto okolností vôbec nevzniklo pôvodnému remitentovi právo na vyplnenie blankozmenky, a teda blankozmenka sa vôbec nestala zmenkou a pôvodný remitent nemal práva a povinnosti zo zmenky, preto ich ani nemohol indosamentom previesť (čl. I § 14 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb.) na žalobcu. Ak by súd pripustil, že neexistencia dohody o vypĺňacom práve blankozmenky nemá takéto právne dôsledky, ale naopak znamená právo majiteľa zmenky vyplniť blankozmenku ľubovoľne bez akýchkoľvek obmedzení, potom by súd musel konštatovať, že konanie veriteľa (ktorý je spoločnosťou zaoberajúcou sa poskytovaním úverov v rámci svojej podnikateľskej činnosti, teda spoločnosťou, ktorá by mala poznať právo v tejto oblasti a mala by tiež postupovať s náležitou starostlivosťou), keď od spotrebiteľa prijme zmenku s vedomím, že ju môže vyplniť bez akýchkoľvek obmedzení a bez ohľadu na skutočnú výšku dlhu spotrebiteľa, nie je možné nepovažovať za zlomyseľnosť alebo aspoň za hrubú nedbanlivosť (čl. I § 10 zákona č. 191/1950 Zb.).

Súd prvého stupňa poukázal aj na to, že i v prípade, keby nedospel k záveru o neplatnosti zmluvy o úvere resp. dohody o vypĺňacom práve blankozmenky a následnej nemožnosti vzniku práva na vyplnenie blankozmenky, nemohol by priznať plnenie, ktorého sa žalobca domáhal. Keďže sa v danom prípade jedná nielen o spotrebiteľskú zmluvu podľa

§ 52 Občianskeho zákonníka, ale aj o zmluvu o spotrebiteľskom úvere, na ktorú sa vzťahuje zákon č. 258/2001 Z. z., súd sa zaoberal aj samotnou zmenkou (hoci právo na jej vyplnenie ani nevzniklo) a zistil, že predloženú zmenku veriteľ nemohol podľa § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z. z. prijať ani ako zabezpečovací inštitút (k neprípustnosti uhradzovacej funkcie zmenky pozri vyššie), pretože zmenka bola vyplnená podstatne vyššou zmenkovou sumou než pripúšťa uvedené ustanovenie zákona (ako bolo uvedené vyššie, vzhľadom na absenciu podstatných náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere súd považoval daný spotrebiteľský úver za poskytnutý bez úrokov a bez poplatkov, preto zmenková suma mohla byť vyplnená maximálne na sumu istiny poskytnutého úveru 1.000 eur a zákonného úroku z omeškania). Okrem toho bol na zmenke uvedený zmenkový úrok 0,25 % denne, čo je 91,25 % ročne. Nie je možné akceptovať také konanie veriteľa, ktorý by síce vyplnil zmenku tak, že zmenkovú sumu tvorí len istina s príslušenstvom vo výške maximálne 30 % poskytnutého úveru (čo ale v danom prípade neplatí), ale súčasne by prijal zmenku s takým úrokom, ktorý je v demokratickej spoločnosti neakceptovateľný (t. j. s úrokom 91,25 % ročne). Takýto vysoký zmenkový úrok by znamenal pre dlžníka takmer 100%-né navýšenie dlhu za jeden rok. Takéto konanie veriteľa by bolo potrebné považovať za obchádzanie uvedeného ustanovenia zákona o spotrebiteľských úveroch, podľa ktorého zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Konanie, ktorým by veriteľ prijal zmenku s takto vysokým úrokom, nie je možné považovať za výkon práva, ktorý by nebol v rozpore s dobrými mravmi, resp. - ak by išlo o režim Obchodného zákonníka - v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, a teda ktorý by mal požívať právnu ochranu.

Vzhľadom k tomu, že pôvodnému remitentovi nevzniklo právo zmenku prijať ani právo zmenku vyplniť, nevzniklo mu z takejto zmenky ani právo na žiadne plnenie. Preto ani žalobca, ktorý nadobudol rubopisom zmenku, na ktorej vyplnenie právo nevzniklo a ktorá ani nemohla byť vôbec od dlžníka prijatá, sa nemôže na základe takejto zmenky s úspechom domáhať jej vyplatenia. Na základe všetkých vyššie uvedených dôvodov súd prvého stupňa dospel k jednoznačnému záveru, že návrhu nie je možné vyhovieť. Rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil súd prvého stupňa ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p., úspešnej žalovanej náhradu trov konania nepriznal, nakoľko si žalovaná ich náhradu neuplatnila.

Proti rozsudku prvostupňového súdu podal žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu v zákonom stanovenej lehote odvolanie z dôvodu, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. V odvolaní ďalej uviedol, že v prejednáwanej veci došlo zo strany súdu jeho konaním, ako aj rozhodnutím k porušeniu práva Európskej únie, a to čl. 4, 5 a 7 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady ES č. 861/2007 z 11.07.2007, ktoré má všeobecnú pôsobnosť, je záväzný vo všetkých svojich častiach a je priamo aplikovateľné v Slovenskej republike. Žalovaný nedoručil súdu žiadnu žalobnú odpoveď v súlade s čl. 5 ods. 3 alebo 6 Nariadenia. Súd bol preto povinný postupovať podľa čl. 7 ods. 3 Nariadenia. Poukázal na to, že súd prvého stupňa vo veci vykonal dokazovanie okrem iného aj oboznámením sa s úverovou zmluvou. Žalobca ani žalovaný dokazovanie úverovou zmluvou nenavrhl. Súd vykonal nikým nenavrnuté dokazovanie a to bez účasti účastníkov konania. Súd svojvoľne rozšíril rozsah vykonaných dôkazov, dokazovanie vykonal nezákonným spôsobom a najmä neumožnil účastníkom konania vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu, či navrhnúť ďalšie dokazovanie. Žalobca predložil súdu ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, ktorá spĺňa všetky formálne a materiálne náležitosti predpokladané zák. č. 191/1950 Zb. a žalovaný voči forme a obsahu zmenky ani nenamietal. Neexistovala tak žiadna okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov nevyhnutných pre rozhodnutie vo veci. V danej veci mohol a mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Z uskutočnených prednesov sporových strán počas písomnej fázy konania (koncentračná zásada podľa čl. 5 Nariadenia) a vykonaného dokazovania vedeného na základe návrhov sporových strán, nevyplývala potreba vykonať ďalšie nenavrnuté dôkazy. Žalovaný mohol na základe čl. 5 ods.3 a 6 Nariadenia vzniesť námietky voči zmenke, ak však tak neurobil, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej Nariadením. Súd samotný nie je legitimizovaný na to, aby postupom podľa § 120 ods.1, veta prvá O.s.p. vznášal námietky voči zmenke za žalovaného. Ak tak súd učiní, ide o porušenie princípu kontradiktórnosti súdneho konania a rovnosti účastníkov konania, ako súčasti práva na spravodlivé súdne konanie. Súd z vlastnej iniciatívy, bez návrhu žalovaného vykonal dokazovanie, ktoré údajne preukázalo charakter žalovaného ako spotrebiteľa. Žalovaný sa tejto obrany nedovoľoval, pohľadávku žalobcu nerozporoval, svojím konaním ju prakticky uznal, súd sám iniciatívne rozširoval okruh dokazovaných skutočností v tom smere, aby získal pre žalovaného dostatočný podklad pre zamietnutie návrhu. Takéto správanie súdu je v právnom štáte neprijateľné a predstavuje výrazný zásah do práva na spravodlivý súdny proces, ktoré je garantované čl. 46 ods.1 Ústavy SR, ako aj čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Žalobca v odvolaní tvrdil, že je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu, pričom ide o zmenku platnú, ktorá je abstraktným samostatným záväzkom neakcesorickej povahy a nie je možné ju spájať ani podmieňovať inými okolnosťami než tými, ktoré sú uvedené na zmenke. Okresný súd sa aplikáciou príslušných ustanovení o zmene upravených v zákone č. 191/1950 Sb. vôbec nezaoberal a ignoroval predmet sporu. Súd predovšetkým ignoroval ust. § 17 ZŠZ, z ktorého vyplýva, že žalovaný vo všeobecnosti nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Ak tak v sporovom konaní nemôže robiť žalovaný, tým menej tak môže robiť sám súd. V odvolaní poukázal žalobca na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25Cdo/1839/2000 zo dňa 22.8.2002, uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 10Co/79/2013 zo dňa 5.9.2013, uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43CoZm/10/2013 zo dňa 21.11.2013.

Žalobca navrhol rozhodnutie súdu prvého stupňa zmeniť tak, že návrhu na uplatnenie pohľadávky odvolací súd v celom rozsahu vyhovie a prizná navrhovateľovi právo na náhradu trov odvolacieho konania, ktoré v odvolaní vyčíslil.

K odvolaniu žalobcu sa žalovaná nevyjadřila.

Odvolačný súd prejednal vec podľa § 212 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je potrebné podľa § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny potvrdiť.

Preskúmaním obsahu spisu odvolací súd zistil, že súd prvého stupňa vykonal dokazovanie dostatočným spôsobom, dôkladne sa zaoberal tvrdeniami a dôkazmi účastníkov konania, dôkazy vyhodnotil v súlade so zásadami uvedenými v § 132 O.s.p. a zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, keď žalobu zamietol. Odôvodnenie súdu prvého stupňa obsahuje všetky požiadavky uvedené v ustanovení § 157 ods. 2 O.s.p.. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia a v podrobnostiach na neho odkazuje.

Čo sa týka ďalších odvolacích námietok, odvolací súd nezistil, že konanie pred súdom prvého stupňa má vadu, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, že by bola žalobcovi postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom a ani to, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Nezistil, že pred súdom prvého stupňa by došlo k vadám v postupe súdu podľa čl. 7 ods. 1 Nariadenia pri posudzovaní procesných otázok. Súd prvého stupňa na tlačive B vyzval žalobcu v súlade s čl. 4 ods. 4 Nariadenia na doplnenie informácie o pohľadávke a žiadal bližšie identifikovať a predložiť zmluvu označenú na zmenke, uviesť o akú zmluvu sa jedná, či ide o spotrebiteľskú zmluvu a či bola zmenka vystavená na zabezpečenie povinnosti dlžníka z uvedenej zmluvy. Žalobca uviedol, že disponuje len indosovanou zmenkou a nemá dostatočne presné údaje, aby mohol zhodnotiť typ zmenky a titul jej vzniku. Súd prvého stupňa vyzval žalovanú podľa čl. 5 ods. 2,3 Nariadenia tlačivom C na odpoveď. Spolu s tlačivom zaslal žalovanej žalobu, fotokópiu zmenky a vyjadrenie žalobcu. Žalovaná na tieto písomnosti nereagovala. Na výzvu súdu prvého stupňa na predloženie Zmluvy o úvere pod číslom, ktoré bolo uvedené na zmenke spoločnosť Pohotovosť nereagovala. Súd prvého stupňa si následne pripojil zmluvu o úvere a všeobecné podmienky z úradnej činnosti, tieto listiny zaslal účastníkom konania na vyjadrenie a oznámením, že vykoná dôkaz ich oboznámením.

V súlade s bodom 22 preambuly, článkom 12 ods. 2 a 19 Nariadenia je súd povinný poučiť účastníkov o ich procesných právach. Nariadenie nerieši procesný postup pri nariadení pojednávania, je preto potrebné postupovať v súlade s vnútroštátnym právom, ktoré v § 114 ods. 1 a § 120 ods. 4 O.s.p. ukladá povinnosť súdu v rámci prípravy pojednávania poučiť účastníkov, že všetky skutočnosti a dôkazy musia predložiť alebo označiť najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej, pretože na dôkazy a skutočnosti predložené a označené neskôr sa neprihliada. Súd prvého stupňa dodržal tento procesný postup. V nadväznosti na oznámenie súdu adresované účastníkom konania, že vykoná aj iné ako účastníkmi predložené dôkazy, sa poučenie podľa § 120 ods. 4 O.s.p. javilo ako potrebné. Žalobca mal objektívnu možnosť vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam a dôkazom, ktoré súd prvého stupňa pripojil do spisu bez návrhu účastníkov konania, ktoré posúdil ako významné pre zistenie skutkového stavu a právne posúdenie žalobcom uplatneného nároku zo zmenky podľa § 123 O.s.p. Ustanovenie § 120 ods.1 tretia veta O.s.p. dáva súdu možnosť vykonať aj iné dôkazy ako tie, ktoré navrhli účastníci konania, za účelom zistenia skutkového stavu, zvlášť za situácie, ktorá nastala v danom spore. Tento postup je výnimočný a je možný v prípadoch, keď je vykonanie nenavrnutých dôkazov nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Súd prvého stupňa mal zo žalobcom predloženej vlastnej zmenky preukázané, že pôvodným majiteľom zmenky bola spoločnosť POHOTOVOSŤ s.r.o., na rad ktorej vystavil dňa 25.6.2010 žalovaná zmenku, na líci ktorej sa nachádza číslo zmluvy 306000490. Práve tieto skutočnosti boli rozhodujúce pre postup súdu podľa § 120 ods. 1 tretia veta O.s.p., pretože vznikli pochybnosti, či zmenka vystavená žalovanou má zabezpečovací charakter alebo nie, či zabezpečovala alebo nezabezpečovala plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, prípadne zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

Ochrana spotrebiteľa ako povinnosť súdu vyplýva nielen z predpisov hmotného práva, ale aj z práva Európskej únie. Ak zmenka vznikla na zabezpečenie splnenia dlhu zo spotrebiteľskej zmluvy, ide o spotrebiteľskú zmenku, v rámci ktorej existujú odlišnosti oproti zmenke z iného právneho vzťahu. Jednou z odlišností spotrebiteľskej zmenky je zohľadnenie kauzy právneho vzťahu, z ktorého zmenka vznikla. Ďalšou odlišnosťou spotrebiteľskej zmluvy je ex offo súdna kontrola neprijateľnosti podmienok zmluvy, z ktorej zmenka vznikla a zmluvných podmienok jej vyplnenia. To platí aj v právnych veciach podľa Nariadenia, v ktorých má žalovaný postavenie spotrebiteľa. Súdny dvor Európskej únie vo viacerých rozsudkoch týkajúcich sa smernice 93/13/EHS (C-240-244/98, Oceano Grupo Editorial, C-243/08, Pannon GSM) vyslovil, že národný súd musí mať možnosť skúmať neprijateľné podmienky

v spotrebiteľských zmluvách ex offa, neskôr (C-137/08, VB Pénzügyi Lízing) dokonca vyslovil, že ich musí skúmať ex offa a (C-618/10, Banco Espanol de Credito), že odporuje európskemu právu, ak ich súd nemôže skúmať a limine (t.j. ak ich môže skúmať len ex post). V takých prípadoch musí národný súd vykladať národné procesné i hmotné právo konformne s právom Európskej únie. Z ustanovenia § 17 zákona č. 191/150 Zb. nevyplýva zákaz skúmania kauzálnych námietok ex offa. Nariadenie neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by zakazovalo alebo neumožňovalo súdu skúmať kauzálne vzťahy, na ktorých zabezpečenie bola vystavený zmenka. Čl. 7 ods. 3 Nariadenia stanovuje, že súd v prípade pasivity žalovaného len „vydá rozsudok“, nestanovuje, že súd žalobe musí vyhovieť. Odvolací súd je toho názoru, že v danom prípade súdu prvého stupňa nič nebránilo, aby z úradnej povinnosti skúmal, či základom zmenky je spotrebiteľská zmluva a či táto zmluva neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky. Pripojením zmluvy o úvere a všeobecných podmienok poskytnutia úveru súd prvého stupňa neporušil koncentračnú zásadu, a tým, že účastníkom konania zaslal pripojené listiny, s obsahom ktorých sa súd prvého stupňa oboznámil a tieto posúdil ako dôkazy na zistenie skutkového stavu, neporušil ani princíp kontradiktórnosti súdneho konania a ani rovnosť účastníkov konania.

Vychádzajúc z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, ktorý vo viacerých rozhodnutiach poukázal na to, že spotrebiteľ sa či už z dôvodu nevýhodnej vyjednávacej pozície alebo z dôvodu neinformovanosti dostáva do nevýhodnejšieho postavenia a túto nerovnováhu súd môže odstrániť ex offa zbavením účinku nečestných zmluvných podmienok (porov. *Océano Grppo editoriale* spojené prípady C-240 až C-244/98). Súdny dvor zároveň judikoval, že existuje nezanedbateľné nebezpečenstvo, že priemerný spotrebiteľ nedokáže poukázať na nekalú povahu zmluvnej podmienky (spojené prípady C-240 až C-244/98). Vyhodnotenie zmluvnej podmienky ako nečestnej nie je jednoduchá záležitosť. Smernica indikatívnym spôsobom vypočítava, čo všetko sa má pritom zohľadniť (posúdenie zmyslu posudzovanej klauzuly, posúdenie ostatných zmluvných podmienok, ich porovnanie s ostatnými zmluvami, vyhodnotenie všetkých okolností prípadu a iných; čl.4 ods.1 smernice). Súdny dvor stanovil jasnú požiadavku na ochranu pred nečestnými klauzulami pri štandardných produktoch obdobne ako vyžadujú vnútroštátne pravidla verejného poriadku teda vždy za každých okolností (porov. C-76/10 *POHOTOVOSTĚ/Korčkovská*, bod 50,51).

Proces podľa Nariadenia nie je vylúčený z pôsobnosti judikátov súdneho dvora a ex offa súdnej kontroly neprijateľnosti zmluvných podmienok. Zmenka je náročná na formality a aj v zmenkových právnych veciach je dôležité zaoberať sa ex offa neprijateľnosťou zmluvných podmienok zmluvy, ktorú zmenka zabezpečuje.

Žalobca, ktorý sa stal majiteľom niekoľko tisíc zmeniek indosamentom od spoločnosti *POHOTOVOSTĚ s.r.o.* si musel byť vedomý, že v skutočnosti ide o zmenkových dlžníkov ako spotrebiteľov, na ktorých dopadá osobitná ochrana (§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka) a ktorých postavenie nie je možné nijako zhoršovať oproti postaveniu, ktoré garantuje Občiansky zákonník (§ 54 ods.1). Zmenky indosované na žalobcu majú priamy odkaz na zmluvu o úvere.

Odvolací súd preto konštatuje, že súd prvého stupňa postupoval v súlade s hmotným právom, keď riešil kauzu zmenky a zmluvu o úvere posúdil ako spotrebiteľskú zmluvu obsahujúcu neprijateľné zmluvné podmienky. Ako základnú a významnú neprijateľnú zmluvnú podmienku posúdil súd prvého stupňa dohodu o vyplnení zmenky ako súčasť všeobecných podmienok poskytnutia úveru podľa § 53 ods. 4 písm. k/ Občianskeho zákonníka, ktorá za nesplnenie záväzku pripúšťa možnosť domáhať sa zaplatenia neprimeranej vysokej sumy, 0,25 % úroku denne ako sankcie spojenej s neplnením záväzku. Súd prvého stupňa správne vyhodnotil aj neprijateľnosť zmluvnej podmienky podľa § 53 ods. 4 písm. l/ Občianskeho zákonníka, nakoľko prijatím zmenky preniesol veriteľ povinnosť dôkazného bremena na spotrebiteľa (čl. 1 § 10 a § 17 zákona č. 191/1950 Zb.).

Odvolací súd ďalej poukazuje na to, že súd prvého stupňa sa správne vysporiadal aj so skutočnosťou, že zmluva o úvere je nielen zmluvou spotrebiteľskou, ale aj zmluvou o spotrebiteľskom úvere podľa zákona č. 258/2001 Z.z., na vystavenie ktorej a na prijatie ktorej treba aplikovať § 4 ods. 6 citovaného zákona. Podľa tohto ustanovenia mohol veriteľ zmenku vystavenú dlžníkom, ktorý mal v záväzkovom vzťahu postavenie spotrebiteľa, prijať len ak išlo o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia bola maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s týmto ustanovením, veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať.

Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky (znenie od 1.1.2008 do 31.12.2010). V danom prípade spoločnosť POHOTOVOST' s.r.o. poskytla žalovanému úver vo výške 300 eur a po vyplnení zmenky (dohoda o vyplnení zmenky podľa článku 13 všeobecných podmienok) v časti zmenkovej sumy a dátumu začiatku úročenia zmenkovej sumy, zmenku rubopisom previedla na žalobcu. Súd prvého stupňa správne posúdil, že zmenka bola vyplnená podstatne vyššou zmenkovou sumou než pripúšťa zákonné ustanovenie, pretože daný spotrebiteľský úver treba považovať pre absenciu podstatných náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere za úver poskytnutý bez úrokov a bez poplatkov.

Odvolačný súd, zhodne so súdom prvého stupňa, je toho názoru, že pôvodnému majiteľovi zmenky, remitentovi, nevzniklo právo zmenku prijať ani právo zmenku vyplniť. Žalobcovi zo zmenky nevzniklo právo na žiadne plnenie. Žalobca, ktorý nadobudol zmenku rubopisom na škodu dlžníka, sa nemôže úspešne domáhať plnenia titulom zmenky prijatej a vyplnenej v rozpore s hmotným právom, pretože ide o výkon práva, ktorý nepožíva právnu ochranu ako konanie v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalovaná podpisom zmenky nestratila postavenie a charakter spotrebiteľa. Súd prvého stupňa dostatočne v odôvodnení rozhodnutia uviedol dôvody, pre ktoré návrhu žalobcu nebolo možné vyhovieť.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.. Žalovanej ako úspešnému účastníkovi by patrila náhrada trov odvolacieho konania. Odvolací súd zistil, že z obsahu spisu žalovanej žiadne trovy odvolacieho konania nevyplyvajú a žalovaná si trovy odvolacieho konania neuplatnila. Preto jej odvolací súd náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Trenčíne v pomere hlasov tri ku nule.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.